

Severské vysoké školy fotografie

Petra Šťastná

Bakalářská práce
2011

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Petra ŠTASTNÁ**
Osobní číslo: **K08317**
Studijní program: **B 8206 Výtvarná umění**
Studijní obor: **Multimedia a design – Reklamní fotografie**

Téma práce: **1. Teoretická část:**
Severské vysoké školy fotografie
2. Praktická část:
a) katalog výrobků nebo služeb: (O)svícení
b) volný výstavní soubor: Ve tvé hlavě

Zásady pro vypracování:

1. Teoretická část:

rozsah práce: minimálně 25 stran textu + předepsané přílohy.

Součástí obhajoby práce i hodnocení je přednáška na téma teoretické části Bakalářské práce po dobu 15 min. včetně obrazové prezentace. Přednáškou se nerozumí přečtení obsahu práce. Časový limit je nutno dodržet.

2. Praktická část:

a) katalog výrobků nebo služeb: celkem 12 – 15 fotografií – formát 24x30 jako maketa s grafickou úpravou + stejný počet zdrojových fotografií ve formátu 30x40cm (nebo odvozený formát) adjustovaných ve formě výstavních zvětšenin a instalovaných na zdi. Publikace by měla obsahovat krátký informativní text. Text musí projít jazykovou korekturou.

b) volný výstavní soubor: ucelený, koncipovaný soubor fotografií (explikace + písemná obhajoba), min. 10 ks fotografií v archivní kvalitě, výstavní formát (min. 50x60 cm), libovolná technika, adjustováno + písemná obhajoba cca 2 str. textu.

Současně budou všechny části praktické i teoretické práce odevzdány v digitální podobě na 3ks CD v daném rozlišení v předepsané kvalitě.

Rozsah bakalářské práce: viz Zásady pro vypracování
Rozsah příloh: viz Zásady pro vypracování
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/umělecké dílo

Seznam odborné literatury:

doporučené zdroje:

veškerá dostupná odborná literatura a webové stránky vztahující se k tématu po konzultaci s vedoucím práce.

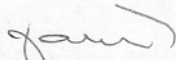
Vedoucí teoretické části: **Mgr. Jan Pohribný, QEP**

Vedoucí praktické části: **MgA. Zuzana Ovčiariková**

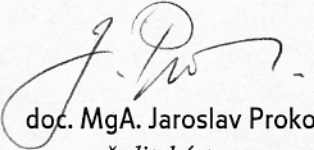
Datum zadání bakalářské práce: **1. prosince 2010**

Termín odevzdání bakalářské práce: **16. května 2011**

Ve Zlíně dne 1. února 2011

doc. MgA. Jana Janíková, ArtD.
děkanka

doc. MgA. Jaroslav Prokop
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA

BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské/diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- беру на ве́доміі, же бакала́рская/дипломовá práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a bude dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou/diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou/diplomovou práci - nebo poskytnout licenci

k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);

- pokud bylo k vypracování bakalářské/diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské/diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Ve Zlíně .....15.2.2001.....

.....
Jméno, příjmení, podpis

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevdělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpirá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídně k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Tato bakalářská práce je zaměřena na vybrané severské vysoké školy fotografie. Zabývá se stylem výuky, soustřeďuje jejich současné i bývalé profesory a studenty a přibližuje jejich tvorbu.

Klíčová slova:

Skandinávie, fotografie, vysoká škola fotografie, severští umělci

ABSTRACT

This thesis is focused on the selected Nordic Universities of photography. Deals with the style of teaching, it follows their contemporary and past professors and students and describes their works.

Keywords:

Scandinavia, photography, University of photography, Nordic artist

Děkuji za vedení práce, rady a konzultace panu Mgr. Janu Pohribnému, QEP. Poděkování také patří všem pedagogům Ateliéru Reklamní fotografie, rodinným příslušníkům a příteli za trpělivost a pomoc při realizaci bakalářské práce.

Prohlašuji,

- že jsem na bakalářské práci pracovala samostatně a použitou literaturu jsem citovala.
- že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně dne 16.5.2011

Petra Šťastná

OBSAH

ÚVOD	9
1 FINSKO	10
1.1 THE AALTO UNIVERSITY - SCHOOL OF ART AND DESIGN	11
1.2.1 Osobnosti The Aalto University	12
1.2 LAHTI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES	14
1.2.1 Osobnosti Lahti University of Applied Sciences	14
1.2 TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES	16
1.2.1 Osobnosti Turku University of Applied Sciences	16
2 ŠVÉDSKO	20
2.1 UNIVERSITY OF GOTHENBURG	21
1.2.1 Osobnosti University of Gothenburg	21
3 NORSKO	25
3.1 BERGEN NATIONAL ACADEMY OF THE ARTS	26
1.2.1 Osobnosti Bergen National Academy of the Arts	27
3.2 OLSO UNIVERSITY COLLEGE	29
1.2.1 Osobnosti Oslo University College	30
3.2 NORWEGIAN FOLK HIGH SCHOOLS	32
1.2.1 Osobnosti Norwegian Folk High Schools	33
4 ISLAND	34
4.1 SCHOOL OF PHOTOGRAPHY	35
4.1 ICELAND ACADEMY OF THE ARTS	36
1.2.1 Osobnosti Iceland Academy of the Arts	37
5 DÁNSKO	39
4.1 THE ROYAL DANISH ACADEMY OF FINE ARTS, SCHOOLS OF VISUAL ARTS	40
1.2.1 Osobnosti The Royal Danish Academy of Fine Arts	41
4.1 FATAMORGANA THE DANISH SCHOOL OF ART PHOTOGRAPHY	43
1.2.1 Osobnosti Fatamorgana The Danish School of Art Photography	45
ZÁVĚR	47
SEZNAM ELEKTRONICKÝCH ZDROJŮ	48
SEZNAM AUTORŮ	50
SEZNAM ŠKOL	51

ÚVOD

V této práci bych ráda osvětlila, nakolik se liší výuka na severských školách fotografie a u nás a co dělá tamní fotografii výjimečnou. Záměrně je zde popisováno jen několik vybraných škol, studentů a pedagogů. Bez určité selekce by práce, při množství vysokých škol zaměřených směrem k fotografii, dalece přesáhla rámec bakalářské práce. Školy řadím dle jednotlivých zemí a následně k nim uvádím i umělce, kteří na škole působili.

Skandinávci se přece jen částečně liší od zbytku Evropy. Zejména svojí svobodomyslností, částečně drsnou povahou, niterným vztahem k místu, kde přišli na svět, a především civilností. I poezie, čišící z jejich fotografií, je civilní, bez patosu, neučesaná a nepřeslazená.

Poměrně často se setkávám s názorem, že studium fotografie je k ničemu. Přece co je tak těžké na zmáčknutí spouště? To umí každý. Tradiční fotografie se inspiruje „nefotografickým“ využíváním fotografického média. Popravdě, i mnozí „nefotografové“ fotí už docela „fotograficky“. Vyspělá technika dokáže často setřít rozdíly v technické kvalitě mezi školeným a neškoleným fotografem. Proto se také výuka fotografie na škole čím dál více kloní k přemýšlení o fotografii než k pouhému řemeslnému zvládnutí. Je obtížné najít dobrý, zajímavý námět a ještě těžší vystihnout ve fotografii myšlenku či pocit.

Můžeme fotografii nazvat uměním? Pravděpodobně ano. Umění jako takové totiž nemá hranice. Kultura je nehmotná licence a umění je hrací pole. Inspirace často přichází ve chvíli, kdy společnost potřebuje vize, sny a nové nápady. Svět umění je ovládán fantazií. Můžeme v něm najít pocity, dojmy, nálady, nevyřčené myšlenky nebo skryté postoje.

Stálou snahou studentů by mělo být definovat, co je umění a pátrat po nových formách. Protože umění je jako vesmír, nekonečné a bez hranic, je nadějí na nemožné, vytváří novou realitu. Společnost jej může použít jako odraz současnosti, jejího selhání i její budoucnosti. Umělci se mohou prostřednictvím své tvorby identifikovat, realizovat své ideály nebo sdělovat obavy. Každá nová tvorba by měla podpořit sebedůvěru a posun vpřed. Pro umělce je dobré vědět co chce, k čemu směřuje, v čem je dobrý a především „kdo je“. Proces věčného hledání a nových cílů je hnací silou tvořivého člověka.

1 FINSKO

Historie Finska se poměrně liší od zbytku Skandinávie. To prošlo proměnou od velkovévodství Ruského impéria přes občanské nepokoje k nezávislé Finské republice. Proto na počátku vzniku fotografie je vliv výrazně ruský.

Významným průkopníkem fotografie ve Finsku byl jako jeden z prvních Polák narozený 1863 v Helsinkách – Victor Barsokevitsch, který zaznamenával panoramata venkovského života. Později si v Kuopio otevírá i svůj vlastní ateliér. Až do počátku 20.století byli bohatší lidé portrétovali na pozadí snímku klasické sloupové místnosti. Chudší lidé byli naopak fotografováni na pozadí lesních cest apod. Dnes existuje ve Finsku i Barsokevitschovo muzeum, kde je uloženo jeho cca 70 000 skleněných negativů.

V historii finské fotografie během 19. a na počátku 20.století hraje důležitou roli první klub amatérských fotografů v Helsinkách. Její finsko-švédští členové produkovali fotografie v tradičním duchu. Nejčastějšími motivy byly krajiny, pohledy na město nebo portréty. To trvá až do roku 1930, kdy byla ve Finsku založená nová, progresivnější skupina pod názvem „Nová fotografie“. Přibývá fotografů a na vzestupu jsou ilustrované magazíny.

Konzervatismus fotografických institucí byl hlavní příčinou jen velmi pomalého postupného přijímání umělecké fotografie a designu ve Finsku. Přestože byla potřebnost kurzů fotografie uznána v oficiální vládní zprávě z roku 1944, nebylo tomu tak až do roku 1959, kdy bylo jako první nově založeno Oddělení umělecké fotografie na Univerzitě v Helsinkách.

Začátkem 60. a 70.let 20. století přispělo zlepšení kvality fotografií i tisku k vývoji dokumentární fotografie. Finští dokumentaristé cestují po celém světě a přináší zpravodajství o životě a sociálních podmínkách, ve kterých žijí lidé v cizích zemích. Teprve od 80.let je fotografie uznávána a respektována a fotografové jsou bráni jako umělci. Využívají fotoaparát jako médium pro zobrazení svého pohledu na chod každodenního života.

Digitalizace vnesla do fotografie nový pohled na věc. Důsledkem „zjednodušení“ postupů a masovému rozšíření kvalitnějších fotografických přístrojů, nastal velký nárůst zájmu o focení. Fotografie je často kombinována s různými jinými novými médii a neexistují žádná striktní pravidla, která by umělci nařizovala, co a jak by měl dělat, nebo jak je to správně.

1.1 The Aalto University - School of Art and Design/

Taideteollinen korkeakoulu – Helsinki

Univerzita Umění a designu v Helsinkách je největší uměleckou školou ve Skandinávii s téměř 1 700 studenty, z čehož je 14 % zahraničních studentů a 200 učitelů. Škola je od roku 1987 umístěna v továrně Arabie. Hlavní důraz je ve výuce kladen na kritiku, spolupráci a sdílení myšlenek a protínání teorie s realitou. Díky vysoké úrovni výuky na univerzitě se během posledních třiceti let vyvinula finská fotografie od dokumentárního fotožurnalismu ke konceptuální fotografii nejvyšší technické a vizuální kvality a představuje kulturní export. Noví učitelé jako např. Pentti Sammallahti, přinesli nové nápady a povzbudili studenty, aby vnímali sami sebe jako umělce. Pentti zde za svého působení prosazoval především dokumentární fotografii s prvky stylizace.

Timothy Person byl docentem od roku 1982 a v současné době působí jako ředitel Profesionálních studií na Univerzitě umění a designu v Helsinkách. Person do školy přinesl zcela nový způsob myšlení. Byl to on, kdo vytvořil virtuální galerie, galerii Taik, která reprezentuje studenty na mezinárodních veletrzích umění jako je Art Forum v Berlíně nebo Paris Photo.

Při výběru studentů do Helsinské školy se přihlíží především k sériové produkci fotografií, důkladnému promyšlení a porozumění koncepci, předložení portfolia s mezinárodní použitelností a prezentaci vlastní tvorby. Důležitá je schopnost osvojit si jak historii, tak i praxi konceptuálního umění a dějin fotografie.

Je nemožné shrnout stylový žánr Helsinské školy pouze do jednoho. Co mají ale všichni společné, je intenzivní estetické vnímání svého okolí. Finsko nemá dlouhou tradici fotografie, proto tvorba zdejších umělců není tak uvědomělá a vypovídající jako tvorba amerických či japonských fotografů. Přestože většina je spíše konceptuálně založena a mnohé snímky charakterizuje typické severské světlo, které fotografii propůjčuje posmutnělý, lyrický nádech, neexistuje žádný jednotný styl této svérázné školy.

1.1.1 Osobnosti The Aalto University

Jyrki Parantainen vystudoval fotografii na škole v Helsinkách a od roku 2006 zde také vyučuje. Jeho styl je ovlivněn ruským filmařem Andrejem Tarkovským, jehož precizní estetické vnímání je kombinováno s tím, co nazývá „špínou světa“. Jeho inscenované fotografie jsou plné ztracených nadějí a zklamání. V souboru *Dreams and Disappointments* (*Sny a zklamání*, 2004) zkoumá lidskou fyzickou a psychickou zranitelnost. K tělu připíná drobná lanka napnutá až na hranici rámu obrazu která evokují zranitelná místa lidského těla a zároveň poukazuje na nějakou neznámou, dominantní sílu, která nás ovlivňuje. Snímky zobrazují jak vztah lidí k sobě samým, tak k druhým a stejně tak i situace, které člověku ubližují ale neustále se v životě opakují. To vše je zahaleno do teplých příjemných barev, detailů a optimistické atmosféry, která nám alespoň dává naději na změnu. V dalším souboru *Burning Interiors* (*Hořící interiéry*, 1994 - 1999) se Parantaine zabývá lidskou úzkostí. Fotografováním pokojů v ohni se snaží poukázat na lidskou křehkost. Požár vymaže všechno: stopy života jednotlivce, jeho osobní příběh, jeho vzpomínky. Nejedná se ale jen o pouhou fikci. Jyrki si pokoj vždy podrobně nastuduje, potom udělá kompletní reprodukci místnosti na úplně jiném místě, z pravidla v nějakém starém domě, kde pokoj skutečně zapálí.

Burning Interiors

Dreams and Disappointments

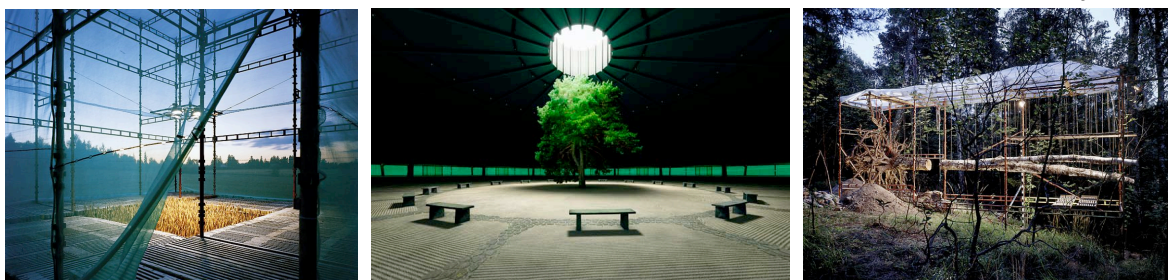

Na hranici dokumentu a aranžované fotografie se pohybuje finský fotograf a absolvent Aalto University **Pekka Turunen**. Jeho soubor fotografií z východního Finska z 80. a 90. let tvoří jeden z nejdůležitějších cyklů finské dokumentární fotografie. Turunen fotografuje obyvatele chudších oblastí a jejich život. Oproti svým předchůdcům však jako jeden z prvních začíná dokumentovat na barevný film, čímž i atmosféra vesnice vyznívá pozitivněji. Situace každodenního života zachycuje s humorem, empatií a zároveň i respektem vůči místním lidem. Přínosem Pekka Turunena je především jeho reálný pohled na život nezkreslený všudypřítomnou komercí.

Hattuvaara Ilomantsi

Ilkka Halso je finský autor narozen roku 1965, který vystudoval Aalto University v Helsinkách. Jeho práce se zabývají především tématem komerčního vztahu člověka k přírodě. Na jedné straně je snaha o ochranu a zachování vzácné přírody, na druhé straně komerční profit z této činnosti. Jeho fotografie zahrnují určitý land art, zároveň ale hojně využívá postprodukce a 3D grafického zpracování. Ve svém souboru *Museum of Nature (Muzeum přírody)*, na kterém pracuje průběžně od roku 2000, vytváří masivní konstrukce a stavby, které chrání lesy, jezera a řeky před hrozbami znečištění a především před činností člověka samotného. Celý projekt se snaží upozornit na to, co se v posledních letech děje na zemi. Tím, že dává přírodu do muzea, klade otázku, kdo se stane jejím návštěvníkem a částečně polemizuje s myšlenkou, že by se příroda jednou mohla stát pouhou turistickou atrakcí.

Museum of Nature

1.2 Lahti University of Applied Sciences/

Lahden Ammattikorkeakoulu-Lahti

Lahti University užitých věd byla založena v roce 1991 sloučením osmi vysokých škol k vytvoření nové instituce. Součástí Lahti univerzity aplikovaných věd je rozsáhlý ústav designu který má více než 100 letou tradici. Studijní programy v oboru Design a vizuální komunikace jsou založeny na výuce výtvarného umění a humanitních oborů. Jejich cílem je výchova odborníků v oblasti fotografie, designu a vizualizace s praktickým využitím v mnoha oborech.

Hlavní vedoucí oddělení fotografie je Anu Akkanen. V současné době zde probíhají velké změny. K fotografii přibudou multimediální studia a film. Tímto všestranně založeným studiem se fakulta převyšuje ostatní školy ve Finsku. Svým studentům se snaží poskytnout maximální rozhled v co nejširším záběru. Ti si mají možnost vyzkoušet jak různá média tak i techniky zpracování a účastnit se rozmanitých workshopů domácích i hostujících profesorů a umělců z praxe.

1.2.1 Osobnosti Lahti University of Applied Sciences

Jedním z vyučujících na Univerzitě v Lahti byl i **Arno Rafael Minkkinen**. Ten je známý pro své černobílé fotografie pohybující se na hraně land artu. Své tělo komponuje tak, aby dokonale zapadlo do okolního prostředí jako jeho nedílná součást. Ve svém životě se nejvíce angažuje jako učitel, kurátor a přitom se věnuje fotografování svých autoportrétů. V roce 1992 byl Minkkinenovi finskou vládou udělen řád Lva první třídy a medaile.

Veli Granö se narodil v roce 1960. V roce 1986 absolvoval Design Institut v Lahti, v současné tvorbě se věnuje fotografii, vizuálnímu umění a filmu. Ve své nejnovější dokumentární tvorbě se Granö věnuje především různým subkulturám. Lidem, co nějakým způsobem vynikají svou zručností. Fotografoval již folklórní umělce i sběratele a tvůrce modelů. V každé fotografii je skryto něco zázračného a zajímavého, co nutí diváka u fotografie setrvat. Jeho rozsáhlá série fotografií, zabývající se tématem jedné ze subkultur se nazývá *Masters (Mistři, 2000-2006)*. V ní Veli vytváří velké portréty, ve kterých umísťuje osoby do jejich výtvorů a sbírek, kde můžeme pozorovat osobnost daného člověka stejně tak jako jeho tvořivou vášeň. Model postavený na základě něčeho, co kdysi existovalo, je vždy obrazem minulosti. Tyto modely bývají úzce spjaty se vzpomínkami a sny tvůrců, mnohdy i poměrně zidealizované. Člověk se při pohledu na ně najednou cítí být všemohoucím obrem, což v něm může vyvolat fascinující ale zároveň i rozporuplný pocit, právě ten, který se Veli Granö snaží ve svých fotografiích zachytit.

Masters

1.3 Turku University of Applied Sciences/

Turun Ammattikorkeakoulu – Turku

Kulturní výchova v Turku má dlouhou historii. Turku škola výtvarných umění byla založena v roce 1830, Turku konzervatoř v roce 1962 a Akademie umění a komunikace v roce 1991. Turku Akademie umění má široké mezinárodní kontakty na britských a evropských vysokých školách. Tato vzdělávací strategie představuje velký potenciál pro rozvoj mezinárodní perspektivy pro studenty i učitele a škola náležitě podporuje své studenty v zahraničních studijních stážích.

Samostatné a plnohodnotné oddělení fotografie vzniklo až v roce 1998, na Univerzitě je však stále možné dosáhnout jen bakalářského stupně vzdělání. Studenti do prvních ročníků jsou přijímáni pouze každý druhý rok. Dříve bylo v ročníku 12 až 14 studentů, od roku 2011 se tento výběr zúžil o polovinu na 6 – 8 studentů v ročníku. Ke stálým zaměstnancům školy se řadí fotograf Ismo Luukkonen a Renja Lenjo, oba jakou vedoucí oddělení fotografie a taktéž jako samostatně praktikující umělci. Škola každoročně pozve i několik hostujících umělců např. Jan Kaila, Stefan Bremer nebo Jouko Lehtola. Většina studentů potom pokračuje ve studiu dále, nejčastěji na Aalto University umění a designu v Helsinkách.

1.3.1 Osobnosti Turku University of Applied Sciences

Finská umělecká fotografka **Susanna Majuri**, narozena roku 1978, studovala nejdříve fotografii na Akademii umění v Turku, kde získala bakalářský titul a poté pokračovala v magisterském studiu na Aalto univerzitě umění a designu v Helsinkách. Jejím hlavním tématem je voda, která je všudypřítomná ve všech jejích obrazech. Ve svých fotografiích Susanne Majuri zachycuje narativní výjevy, jako kdyby pozastavený film. Z hlavních postav, většinou mladých žen, jejichž obličej je skryt, číší pocit osamění a ztracení. Vytváří nadreálné dramatické vodní scenérie, kde nechává diváka uhádnout mysteriózní podstatu příběhu. I přes lyrický nádech fotografií se v nich však skrývá něco tajemného a nebezpečného. Předměty jsou potopené v ledové vodě, která spojuje příběh a zjemňuje ve fotografovaných scénách barvy. Susanne zakládá své obrazy na surrealistickém

vyobrazení málo obvyklých elementů jako jsou lední medvědi nebo krkavci s chladnými tyrkysovými odstíny a hrou světla a stínů, ve které se projevuje něžnost Majurininých prací.

Gravity, 2011

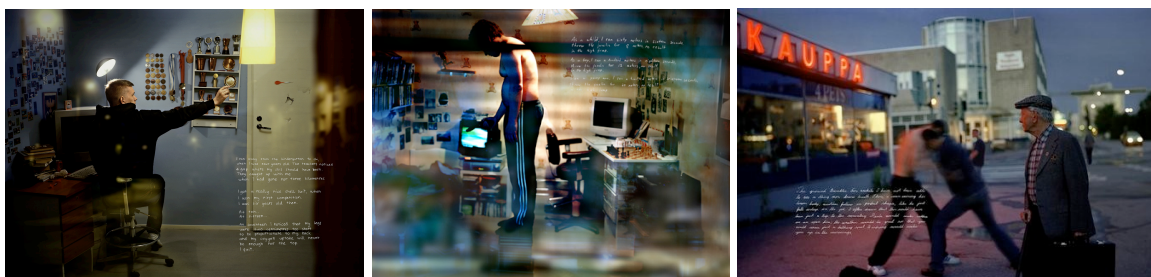

Polar bear, 2009

Raven, 2009

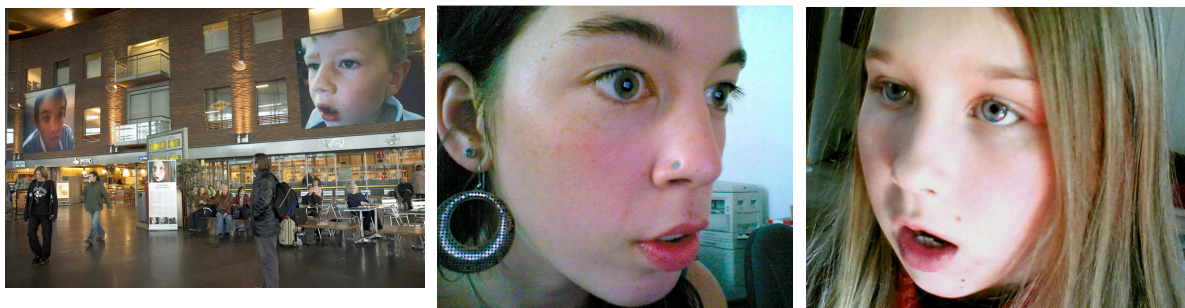
Absolvent Turku University of Applied Sciences a Aalto University in Helsinky **Jari Silomäki**, narozen 1975, ve své rozsáhlé fotografické sérii *My Weather diary* (*Můj deník počasí, 2001 - 2010*) spojuje politiku a poetiku všedních dnů obyčejného města. Silomäki se rozhodl fotografovat jednu fotografii denně každý den v roce. Dnes celý soubor čítá více než 2 500 fotografií. Fotografie fungují jako kritické komentáře dnešní doby, kdy masmédia mají obrovský vliv na každého z nás a stává se z nich nejsilnější nástroj v historii. Cílem bylo zachytit hranice mezi objektivním a subjektivním dokumentem a kolektivní pamětí. Pod každým snímkem existuje ručně psaný popis, který zaznamenává aktuální autorův pocit. Z nejnovějších je soubor *Alienation Stories* (*Příběhy odcizení, 2009*) kreslí poetické a melancholické portréty společnosti tak, jak ji viděné jednotlivcem. Popisuje obranné mechanismy člověka vyplývající z roztříštěnosti a nedostatku jistot v životě spolu s protichůdnou iluzí o bezpečnosti. Na rozdíl od ostatních Silomäkiho dokumentárních fotografií obsahuje tato série inscenované pohledy na obyčejný život. Je poměrně snadné ztotožnit se s nimi. Muž středního věku na ulici, nešťastná láska, mladá žena zužovaná strachem ze smrti, ležící na posteli oblečená v černém oblečení, mladý muž snažící se dosáhnout uznání kousek po kousku dřením v tělocvičně. *Příběhy odcizení* jsou o lidech, kteří pod tíhou představ svého okolí o nich samotných pomalu zapomínají, kým jsou ve skutečnosti. Co se stane, když ztratíme sami sebe v soukromé realitě, která již není dále sdílena s ostatními? Jednoho dne se člověk podívá do zrcadla a uvidí někoho, kdo není sám sebou.

*Alienation Stories**My Weather diary*

Renja Leino vystudovala fotografii na University college of Arts Crafts and Design ve Švédsku a rok také byla na stáži na Aalto University v Helsinkách. Nyní vyučuje fotografii na Univerzitě aplikovaných věd v Turku. Ve svých pracích se Renja zabývá narůstající digitální érou a pro dokumentování využívá fotoaparát mobilního telefonu. Výhodou je, že jej má člověk stále při sobě, je tichý a nepoutá na sebe pozornost. Právě výběr nejnovějších digitálních medií sebou však nese své opodstatnění. Má za cíl zdůraznit obsah jejích prací, jako je tomu např. u souboru *Absent Minds* (*Nepřítomná mysl*, 2006). Zde zkoumá Renja Leino vztah mezi mladými lidmi a obrazovkou počítače, adolescenty ztracené ve světě počítačových her, televize a virtuálních sociálních vztazích. Fotografuje mobilní telefonem, kterým zachycuje soustředěné a fascinované obličeje před zářící obrazovkou. Můžeme obdivovat psychologický efekt člověka soustředěného na dění na obrazovce, který je úplně distancován od prostředí, ve kterém se nachází. Během svého dvouměsíčního pobytu na Univerzitě J.E.Purkyně v Ústí nad Labem tento soubor prezentovala také v projektu Billboard Gallery Europe, který má za cíl dostat umění do veřejných prostranství. V dalším souboru s názvem *Just Anybody* (*Kdokoli*, 2005) používá Leino pocit

viny jako počáteční bod, kdy se rozhoduje které fotky zveřejnit a které ne a hraje si s autocenzurou. Do fotografií, které možná ani neměla nafotit, nebo se kterými by měla pracovat opatrně, dokresluje bílé obrysy postav, různé tečky a čárky.

*Absent Minds**Just Anybody*

2 ŠVÉDSKO

Novinka vynálezu fotografie dorazila do Švédska poměrně rychle. Tři týdny poté, co Daguerre ohlásil svůj vynález v Paříži, byly noviny ve Stockholmu schopny napsat o jednom z nejvýznamnějších vynálezů století. Švédští průkopníci pocházejí ze Stockholmu. Scénograf v Royal opeře G.A.Müller měl jako jeden z prvních - společně s U. E. Mannerhjerterem, průkopníkem litografie – fotografické vybavení. V září téhož roku tito dva mladí fotografové vystavovali své pohledy v Královském muzeu, které se nachází v jednom z křídel královského paláce.

Největším portrétistou této éry byl J.W.Bergström. Zůstaly po něm opravdu mistrovské portréty, ale jsou to právě snímky z jeho soukromého života, které budí největší zájem. Zahrnují krásné portréty jeho manželky Charlotty, několik autoportrétů a zasněžené obrazy z jeho zahrady.

Zavedením nového, jednoduššího pozitivního procesu a pohlednicového formátu fotografií přineslo fotografii velký rozvoj. Od roku 1855 až 1861 se počet profesionálních fotografů ve Stockholmu zvýšil z počtu 66 na více než 200 a o pět let později to bylo již 284 (ve městě se 120 000 obyvateli). Zatímco se fotografická studia i nadále technicky vyvíjí, amatéři si začínají užívat svobody vybrat si svůj vlastní motiv díky zjednodušení fotografického vybavení.

Švédsko má dlouhou tradici ve fotografii. Zpočátku především v oblasti fotožurnalistiky, později samozřejmě nastává i velký rozvoj umělecké fotografie, která se šíří do světa. Velikáni švédské fotografie jako Christer Strömholm nebo Anders Petersen v mnohém ovlivnili a inspirovali nadšení fotografů nadcházející generace.

Během dvacátého století nastává velký rozvoj módní fotografie. Po roce 1960 se móda stává projevem sexuální revoluce a emancipace žen. Na přelomu století navíc vzniká zcela nový stylový žánr – filmová fotografie. Jako jedny z nejvýznamnějších fotografů této éry můžeme zmínit např. Camilla Åkrans, Mikael Jansson nebo Blaise Reuterswärd.

2.1 University of Gothenburg/

Göteborgs universitet – Gothenburg

V rámci Fakulty výtvarných umění v Göteborgu má Univerzita státem financované oddělení umění, která je největší fakultou výtvarného umění ve Skandinávii. Na univerzitě je možno dosáhnout jak bakalářského, magisterského tak i doktorského stupně vzdělání. Na bakalářskou úroveň studia je do ročníku každoročně přijímáno 15 studentů. Výuka probíhá především ve švédštině. Během prvního roku studia žáci teprve získávají teoretické znalosti a učí se pracovat s fotografickou technikou. Druhý a třetí ročník má volnější charakter. Studenti spolupracují na velkém externím projektu, na kterém mají možnost vyzkoušet si své znalosti a dovednosti mimo školu.

Do magisterského stupně je ročně přijímáno 7 studentů. Zde již studenti pracují na svých vlastních projektech a rozvíjí svůj osobitý styl tvorby. Zároveň se věnují teoretickému studium estetiky 20.století, filozofii a kritice uměleckých děl.

Cílem školy je zvýšit kvalitu, rozsah a rozmanitost fotografie ve Švédsku. Přednost je tedy dávana především vývoji fotografových výrazových prostředků. Studenti by se neměli bát experimentovat a zároveň si vyzkoušet svůj um i v praxi ve spolupráci s různými externími médii. Škola vidí jako svůj úkol potvrdit a prohloubit umělecké aspirace svých studentů. Ti mají získat znalosti a dovednosti, které by je zvýhodnily v kulturním životě a na trhu práce. Profesori se snaží především podnítit neočekávané a nekonvenční myšlení a tím ovlivnit veřejné mínění a otevřít diskusi, rozšířit kulturní pohledy a přístupy k fotografování.

2.1.1 Osobnosti University of Gothenburg

Švédský třicetiletý fotograf a absolvent University of Gothenburg **Frederik Ödman** ve svých fotografiích odhaluje kouzelný a fascinující svět. Jeho fotografie jsou někdy hodně tmavé, někdy zábavné nebo naopak děsivé. Divák se stává průzkumníkem na neuvěřitelné cestě do země, která spočívá na hranici mezi snem a realitou. Frederikovy fotografie jsou místem setkání logiky, představivosti a šílenství. Na počátku své tvorby Frederik tvořil více

abstraktní obrazy, až časem přichází na myšlenku, že by své fantazie mohl vyjádřit formou, jakou známe dnes. Po vyfotografování snímků přichází na řadu ještě dlouhý proces postprodukce v počítači, který, jak sám říká, zabere i víc jak 100 hodin usilovné práce. Přesto kouzlo fotografie není dáno pouze postprodukcí. Je to právě Ödmanova fantazie, co dává snímkům tajemný nádech. Spousta kulis a rekvizit v obraze je skutečných. Každý snímek Frederik vždy pečlivě naplánuje, vyrábí si vlastní kulisy a promýšlí celkovou atmosféru fotografované scény. Jeho fotografie jsou plné detailů. Můžete se na ně dívat znova a znova a vždy najdete něco nového, něco, co vás překvapí a zavede hlouběji do obrazu.

*Pinocchio dance**The Creation**Another World*

Tuija Lindstrom finsko-švédská fotografka, výtvarnice a bývalá profesorka fotografie na škole Fotografie a filmu na univerzitě v Göteborgu ve Švédsku. Po absolvování Konstfackskolan ve Stockholmu v roce 1984, se rychle vžila význačným stylem. Tuijaniny černobílé portréty, zátiší, krajiny a figurální studie mají pro diváka erotický a zároveň i emocionální náboj. Ženské tělo, často zároveň zranitelné i asertivní, hraje hlavní roli, jak v pozoruhodných fotografiích tak ve filmové sérii žen plovoucích ve vodě pod názvem *“Girls at Bull's Pond”* (*Dívky u jezera Pond, 1990*). Jako jedna z prvních žen se v těchto fotografiích zabývá otázkou feminismu, ovšem jiným způsobem, než bylo do té doby ve Švédsku zvykem.

Girls at Bull's Pond

Ida Borg tvoří v duchu klasické fotografie, podstatné je pro ni světlo, křivky a zachycení atmosféry daného momentu. Ve svých obrazech zachycuje více, než jen portrétovanou osobu. To, co je pro ni opravdu důležité, je zkoumání sociálních vazeb mezi portrétovaným a jeho okolím, v souvislosti vnímání, co oko vidí a proč. Ve svých obrazech balancuje na hranici mezi radostí a smutkem. Je to krásná podívaná která vás opouští ve vašich vlastních myšlenkách a zrodí se před objektivem. Zachycuje každodenní momenty v krásném éterickém osvětlení, někdy zcela zahalené do téměř úplně bílé. Inspiraci nachází všude kolem sebe, ať už jsou to sny, vzpomínky, nebo prostředí, ve kterém se zrovna nachází. Ida Borg je vnímavá vůči svému okolí. Přemýšlí nad tím, co se kolem ní děje a své myšlenky posléze přeměňuje ve fotografii.

*Prosopagnosia**Trap**Curtain Call*

Během let 2003 a 2004 byl na Univerzitě v Göteborgu jmenován profesorem švédský dokumentární fotograf **Anders Petersen**. Narodil se roku 1944 a v roce 1968 absolvoval ve Stockholmu Foto školu Christera Strömholma, se kterým posléze navázal i dlouholetý

přátelský vztah. Během svého studia na Foto škole začíná fotografovat jeden ze svých dnes nejznámějších souborů *Café Lehmitz*. Bar Café Lehmitz se nacházel blízko Hamburku v Německu. Otevřeno měl 24 hodin denně a mezi nejčastější návštěvníky patřili námořníci a prostitutky, básníci i kriminálníci ze všech koutů světa. Jednu věc ale měli společnou: byli záměrně přehlíženi členy uznávané společnosti. Tímto tématem se zabýval více než tři roky. V roce 1970 pořádá svou první sólo výstavu, která byla uspořádána nad barem v Kavárně Lehmitz a čítala okolo 350 fotografií ze stejnojmenného prostředí. Petersen je také členem organizace Noorderlicht, která seskupuje nejen dokumentární fotografie z celého světa a každoročně pořádá i foto festival a spoustu výstav v jejich galerii. I ve svých dalších cyklech pracuje Anders podobně působivým přístupem. Soubor *Mental Hospital* (*Psychiatrická léčebna, 1992 – 1995*) zobrazuje lidi, kteří byli odsunuti na okraj společnosti a prostředí, ve kterém jsou dnes nuceni žít. Důležité je proniknout do jejich prostředí a žít, alespoň nějaký čas, stejným způsobem. Přibližně 4 roky strávil v různých domovech důchodců nebo psychiatrických léčebnách, proto pro něj bylo obtížné vracet se zase zpět do normálního života. Na člověka, který chvíli ztratí kontakt s civilizací, se rychle zapomíná.

*Café Lehmit**Mental Hospital*

3 NORSKO

Norská kultura je úzce spjatá s historií země a její geografii. Největším zdrojem vlivů bylo především Dánsko a hned po něm Švédsko, pod jejichž nadvládou bylo Norsko po celá staletí. Můžeme zde tedy najít jistou podobnost. V 19.století se Norsko postupem času oprostilo od cizích vlivů a dosáhlo nezávislé identity nejen v oblasti umění, ale i literatury a hudby.

Norové ve svém vystupování nemají snahu povyšovat se, nebo ukazovat, že jsou něco víc. Mnoho z nich dodnes uctívá Janteho zákon, podle něž jsme si, jednoduše řečeno, všichni rovni. Jejich přirozeností je říci vše pravdivě a na rovinu, což může např. při obhajobě svého díla přinést více škody než užitku, neboť poukazují spíše na nedostatky než na jeho výjimečnost.

Nejstarší dochovanou fotografii pořídil roku 1849 Hans Thøger. Ten také publikoval do novin a později roku 1845 vydal i knihu fotografických návodů. Poté, co se ve čtyřicátých letech daguerrotypie rozšířila, si mnoho fotografů otvírá ve větších městech svůj vlastní fotografický ateliér – zaměřený převážně na portrétní fotografii. Kolem roku 1860 se do popředí dostává krajinářská fotografie. Za zakladatele je považován Marcus Selmer, velký přínos fotografii toho žánru však přinesl i fotograf Knud Knudsen. V jeho estetizujících kompozicích můžeme nalézt jeho snahu o harmonii a absolutní čistotu záběru. Oproti jeho současníkům, kteří zdůrazňovali především dramatický ráz norské krajiny, přistupuje ke svým snímkům o mnoho citlivěji. Na přelomu století má již krajinářská fotografie svou tradici.

Ve dvacátých letech se vlivem působení socialistického hnutí v Norsku lidé začínají zajímat také o hnutí Nové věčnosti. Hlavním výrazovým prostředkem se stala fotografie, což napomáhalo velkému rozvoji fotožurnalismu. Pomocí něj tak byli umělci schopni vytvářet politické a sociální komentáře pomocí fotoaparátu a dosáhli tak většího zájmu i u širší veřejnosti.

Mezi válkami vzniká nový fotografický klub Oslo zaměřený především na piktorialistickou fotografii. Mezi reprezentanty se řadí např. Robert Collett nebo Aage Remfeldt.

Po válce se s rozvojem konzumní společnosti začíná rozvíjet i vliv a vývoj medií, která nabývají na důležitosti a stávají se mocným sdělovacím prostředkem – především v oblasti

módní a reklamní fotografie, ale i fotožurnalistu. Vycházejí časopisy jako Aktuell (1945-1972) a Nå (1952). V roce 1957 se do Osla dostává zásadní výstava světového formátu "The Family of Man" kurátora Edwarda Steichena. Vzniká také fotografická skupina Manité (1962-1967) po vzoru Magnum Photos, mezi jejíž členy se řadí Arild Krist, Robert A. Robertsen a Dan Young. Středem jejich zájmu se stává společnost a vše kolem ní.

Za "zlatý věk" norské fotografie jsou považovány 70. a 80. léta. Předzvěstí nové éry fotografie v Norsku byly tři fotografie Kåre Kivijärviho Vandringerera, které byly přijaty na prestižní Podzimní výstavu v Oslu, čímž dopomohly uznání fotografie jako umělecké formy.

Do roku 1995 neměl fotograf na své fotografie žádná autorská práva. Přesto však až v roce 2004 byla fotografie osvobozena od daně jako sochařství a malířství.

S nástupem 90.let přichází fenomén digitálně manipulované fotografie a zájem o ni prudce vzrůstá. Vzniká také instituce pro vyšší fotografické vzdělání – Národní umělecká akademie v Bergenu (KHiB). Později vznikají i různé fotografické soutěže a festivaly. Doposud nejznámější mezinárodní fotofestival pořádaný v Norsku je *Nordic Light International Festival of Photography*. Ten založil v roce 2006 uznávaný norský fotograf Morten Krogvold, který je v současné době zároveň i kreativním ředitelem celého festivalu. Festival si klade za cíl umístit fotografie v multidisciplinárním kontextu, proto bývají přizváni umělci z různých oborů.

3.1 Bergen National Academy of the Arts/

Kunsthøgskolen i Bergen – Bergen

Národní akademie umění v Bergenu (KHiB) je jednou ze dvou národních nezávislých institucí, které nabízejí vyšší vzdělání v rámci výtvarného umění a designu. Akademie má přibližně 300 studentů a 100 učitelů a je rozdělena do tří oddělení: oddělení designu, výtvarného umění a specializovaného umění. KHiB je součástí veřejného vzdělávacího systému v Norsku, což znamená, že studenti nemusí platit školné.

Spolupracuje také s jinými školami na mezinárodní úrovni a motivuje své studenty k využívání výměnných programů v rámci svých studií. Více než 30% akademických pracovníků je přijímáno na mezinárodní úrovni. Studium se vyznačuje menšími pracovními skupinami studentů a profesorů, které umožňují užší spolupráci a lepší komunikaci. Výuka je prováděna v kratších i delších kurzech a projektech s přednáškami a součástí jsou i skupinové nebo individuální konzultace. Rozvoj v soukromé umělecké tvorbě, stejně jako schopnost kritického zhodnocení cvičení v širším uměleckém kontextu, je hlavním aspektem tohoto programu.

Začleněny jsou moderní technické způsoby v tvorbě fotografií. Zároveň se studenti učí i teoretickým znalostem. Souběžně s teoretickou výukou jsou studenti povzbuzováni k rozboru a kritické reflexi jak při školních výtvarných cvičeních tak ve své volné tvorbě.

3.1.1 Osobnosti Bergen National Academy of the Arts

Poměrně novým přírůstkem do profesorského sboru Bergen National Academy of the Arts je finská fotografka a mediální umělkyně **Heli Rekula**. Ve své tvorbě se zabývá otázkami zobrazování ženského těla, lidskou touhou, minimalistickými lidskými dramaty a vztahem mezi člověkem a přírodou. Mimo jiné pracuje i jako fotoreportérka, jako protipól proti výtvarné fotografii, kde Heli tvoří převážně sama. Využívá filmových pohledů, fikce a počítačově nemanipulovanou fotografii. V její sérii sadomasochistických groteskních fotografií si stoupla před objektiv ona sama. Ke každému tématu se vztahuje vždy pouze jedna fotografie a je na divákovi, jaký k ní zaujme postoj, popřípadě si domyslí svůj vlastní příběh. Ve fotografii *Hyperventilation (Hyperventilace, 1993)* se zřejmě sci-fi mutant žena dusí ve svém vlastním těle. Na sobě má potápěčskou masku s trubicí zavedenou jako dýchací otvor zpět do spodní části těla. Na další fotografii se stejnou tematikou *Confused (Zmatená, 1993)* opět figuruje Heli, tentokrát však sedí v rohu s latexovou maskou Mickymouse. Ve své poslední sérii fotografií pokrývá horní část těla různými materiály jako margarín, mléko nebo med. Ty potom působí jako druhá kůže. Rekula vnímá fotografování především jako důležitý moment poznání sebe, výsledek pro ni už nehraje tak velkou roli.

*Confused**Hyperventilation**Over flow**Passing**Surplus*

Vibeke Tandberg, narozena 1962, je jedním z absolventů bakalářského programu Národní akademie umění v Bergenu. Následně nastoupila na magisterské studium obor Film a fotografie na Univerzitu v Gothenburgu ve Švédsku, kde navíc objevila médium filmu. Díla mladé norské umělkyně se zaměřují především na její psychosociální vztahy se světem. Používá fotografie – často digitálně manipulované – a film, s cílem vypořádat se s tématy jako je identita a genderové role, ženská krása a její stereotypní reprodukce v naší kultuře, mladistvé sny a ambice, kdy se po celou dobu staví zároveň do role subjektu i modelu. S radostí používá humor jako účinný prostředek, absurdní charakteristiky a atributy mají často návaznost se surrealismem. Série fotografií *The Undo (Zpět, 2003)* sestává ze sedmi autoportrétů, které byly vytvořeny v několika posledních týdnech jejího těhotenství. Tandberg svým tělem zaujímá přehnané pozice, nepřírozené díky počítačové montáži. Její končetiny jsou zachyceny jakoby pokroucené, zmrzačené nebo zkrácené. Přeměna její figury připomíná jeden z manýristických stylů malby 16.století. V této sérii Vibeke vyjadřuje svůj pocit nejistoty pramenící ze změněného vnímání vlastního těla a celkové přeměně životní situace. Série *Old Man Going Up and Down a Staircase (Starý muž chodící po schodišti nahoru a dolů, 2003)* po detailnějším pozorování prozrazuje Vibeku Tandberg

převlečenou za starého muže jdoucího po schodišti. V této práci vyzdvihuje oficiální zastoupení pohybu napříč statické podobě fotografie, což není vyřešeno pouze typickým sestavením fotografií do série jako nehybného filmu. Motiv schodů též značí pohyb. Kromě formálních postupů Vibeke rozebírá problém pohybu z hlediska obsahu, kdy ona sama svou mobilitu v těhotenství přirovnává na stejnou úroveň jakou má těžkopádný starý muž a hravou formou ho napodobuje.

*The Undo**Old Man going Up and Down a Staircase*

3.2 Oslo University College/

Høgskolen i Oslo – v Oslu

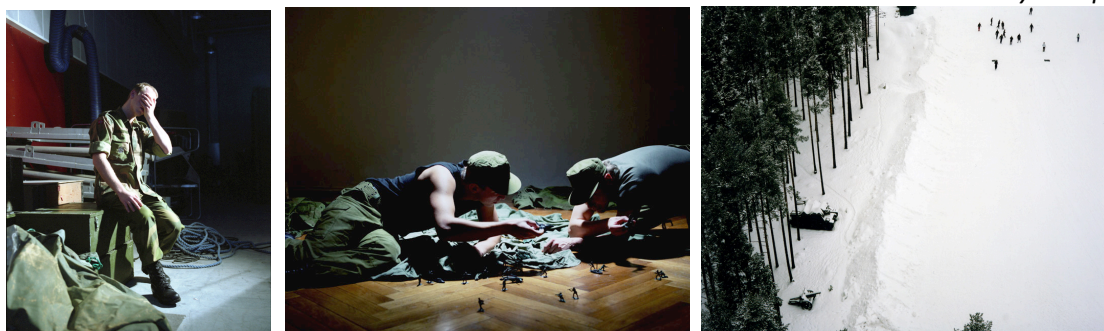
Oslo University College (OUC) je největší státní norská vysoká škola, založená v roce 1994. Studenti zde mohou na Fakultě žurnalistiky, knihovnictví a informační vědy studovat na tříletém bakalářském programu obor fotožurnalismu. Tento splňuje veškeré podmínky pro práci s fotografií a videa v oblasti jak tištěných, tak elektronických medií, stejně tak v

televizi. V prvním ročníku se program zaměřuje spíše na místní a vnitrostátní zpravodajství. Teprve až v druhém roce je kladen důraz na moderní mezinárodní příběhy používané na titulních stranách. Ve třetím ročníku si již studenti sami mají možnost zvolit specializaci. Nepřímo na něj navazuje magisterské studium žurnalistiky, zde se však již nejedná přímo o fotografii ale o žurnalistiku obecně.

Do jednoho ročníku je přijímáno 12 studentů. Studenti jsou podporováni při účstech na různých fotografických soutěžích, nejvíce obsešlanou se v posledních letech stala soutěž "Picture of the year contest". V roce 2011 putovalo více jak polovina cen právě studentům Univerzity v Oslu.

3.2.1 Oslo University College

Norský fotograf **Per Christian Brown** vystudoval fotografii na Univerzitě v Oslu. Stále se opakujícím tématem v Christianových fotografiích je vztah mezi tím, co vnímáme jako reálné, fiktivní nebo imaginární. Inscenováním scény se snaží zachytit emocionální a poetickou podstatu odkazujíc na přání, touhy a představy člověka ve snech. Zahrnutím divadelního přístupu do svých fotografií, chce poukázat na nový, dramatický význam toho, co vypadá jako každodenní situace a odhalit svět symbolů a reprezentace. Výchozím bodem všech jeho fotografických děl je tma a tajemství rozpoutaná emocionální silou noci. Ve scénách nočního parku idylické splývá a odráží kulturní fenomén sexuálního vlivu a transformuje krajinu do zkroucené fantazie. Zmiňuje skutečnou podstatu přírody a vykresluje obraz svých tužeb. V posledních letech tvoří své fotografie převážně v interiéru. Ovlivněn a inspirován filmy a dějinami umění, staví své fotografie do nejednoznačných narativních příběhů. Jeho poslední soubor byl vytvořen jako zakázka pro vojenský tábor v Norsku v Reně. Zachytit každodenní život tamních vojáků dostali za úkol celkem čtyři fotografové. Výsledné série představují individuální výklady a vnímání vojenského života každého z nich. Na Brownových fotografiích činnosti probíhající v rámci tábora působí poměrně absurdním dojmem. Jako jakýsi uzavřený, divný svět charakterizovaný přísnými pravidly a předpisy.

Rena Military Camp

Bernt Eide, narozen roku 1958, je reportér a odborný asistent na Fakultě Fotožurnalistiky na Univerzitě v Oslu. Jeho hlavním zájmem je teorie a výzkum spojený s vizuální žurnalistikou. Na Univerzitě vyučuje předmět „Teorie obrazu pro novináře“. Ten je založen na psychologickém vizuálním vnímání tradičního umění estetiky, dějin umění, fotožurnalistiky a teorii etiky. Eide učí své studenty jak správně vykládat a pracovat s fotografickými metaforami a rozebírá s nimi formální analýzu snímků. Jeho nejrozsáhlejším a nejdiskutovanějším souborem dokumentárních fotografií je *Nasjonens barn* (*Děti národa*), kde se zabýval dokumentováním kočovných společenství v Norsku, která byla pronásledována od roku 1896 až 1986. Ve své době chtěla vláda odsunout cikány a jiné podobné menšiny pryč z Norska. Romové byli považováni za degenerované, asociální a s nízkou inteligencí. Jako nejúčinnější opatření se ukázalo odebrat děti od rodičů a umístit je do dětských domovů nebo náhradních norských rodin, čímž je odtrhli od svých domov-

ských kořenů a zvyků. V té době bylo odebráno více jak 2 000 dětí bez jakéhokoli pádnějšího důvodu. Bernt Eide dokumentuje právě několik takto postižených rodin, kterým byly odebrány děti a rodiče byli odsunuti na okraj společnosti. I když se vláda za své činy veřejně omluvila, ještě i dnes převládají v Norsku předsudky vůči této menšině a ani v dějepisu není tato kapitola norské historie zmíněna.

Nasjonens barn

3.3 Norwegian Folk High Schools/

Folkehøgskole

Charakteristickým severským jevem, v ostatních částech Evropy poměrně ojedinělým je typ škol Folkehøgskole (Norské lidové vysoké školy), které vznikly v polovině 19.století v Dánsku a teprve potom se rozšířily do ostatních zemí. V Norsku jich existuje 77. Lidová vysoká škola je určitým typem internátní školy založené na myšlence získat všeobecné vzdělání, příležitost k osobnímu růstu a naučit se něco do života. Není možné získat zde maturitu nebo vysokoškolských titul. Škola pouze nabízí studentům zaměřit se na témata, která je zajímají a pomáhá jim ujednotit si, čemu by se chtěli v budoucnu věnovat. Tím, že odpadá stres ze zkoušek a hodnocení, se člověk naučí motivovat sám sebe i bez přičinění druhé strany. Studenti si rozšíří své sociální postřehy a získají základy toho, co je zajímavé. Všichni studenti bydlí na koleji v úzkém kontaktu se zaměstnanci a jejich spolužáky. Neméně důležitou součástí je totiž také vybudovat dobrý kolektiv. Neexistuje ani žádné věkové omezení. Studovat může člověk v každém věku, i když je pravdou, že nejrozšířenější věkovou skupinou na škole je mládež od 18 do 25 let. Lidové vysoké školy jsou soukromé, ale přijímají státní dotace. Panuje shoda, že rok na vysoké lidové škole je prospěšný pro jedince i pro společnost. Proto zde nemusí platit školné ani norští, ani zahra-

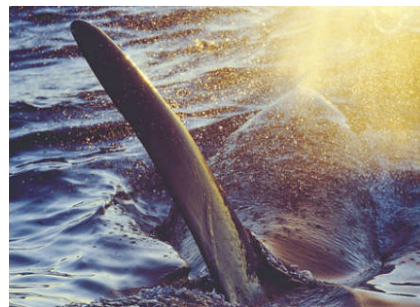
niční studenti. Každý si pouze platí ubytování, stravu, studijní cesty a učební materiály. Po roce studia dostane každý účastník certifikát o absolvování Vysoké lidové školy umění.

Každá škola je zaměřena trochu jiným směrem. Na žádné se neučí “od všeho něco”. Zájemci si nejdříve musí sami rozmyslet, čemu by se chtěli převážně věnovat a podle toho si potom zvolit i konkrétní školu. Vynikající pověst má např. **Škola v Kabelvag na Lofotských ostrovech**. Studuje zde mnoho studentů ze Švédska a dalších skandinávských zemí. Její specialitou je oddělení přírodní fotografie zaměřené na divokou přírodu, krajinu a typ fotografií inspirovaných po vzoru National Geographic. Kurz zde absolvoval i již zmiňovaný fotograf **Frederik Ödman**.

3.3.1 Osobnosti Norwegian Folk High School

Norský fotograf **John Stenersen** se přestěhoval na Lofotské ostrovy v roce 1955. Upustil od svého hektického povolání jako reportážní fotograf pro tisk a vystřídal jej za fotografování přírody. Jeho zatím nejznámější série fotografií je prezentována pod názvem *Lofoten Nature (Lofotská příroda)*. Zde John fotografoval flóru, faunu a jedinečnou přírodu na Lofotských ostrovech. Divák tak získá dobrý přehled o rázu krajiny a zvířatech, která tam žijí a zároveň se může pokochat jedinečnými okamžiky, které při svých pobytech v přírodě Stenersen vyfotografoval.

Lofoten Nature

4 ISLAND

Prvním Islanděanem, který se naučil procesu daguerrotypie se stal roku 1846 Helgi Sigurdsson. V té době ještě nebyla příliš rozšířená portrétní fotografie, zabýval se tedy především fotografováním krajin, což bylo za daných podmínek velmi obtížné. Desky s kolodiovým nátěrem v zimě mrzly a v létě se na ně lepily mušky. V roce 1860 otvírá první komerční fotografické studio v hlavním městě Reykjavíku – přesto, že zde tehdy žilo pouhých 1 444 obyvatel. S vývojem fotografické techniky narůstal i počet fotografií a velmi oblíbenou se stala především krajinářská fotografie.

První fotografickou publikací na Islandu bylo portfolio obsahující 12 fotografií, které vydalo sdružení cestovního ruchu 1896. O 18 let později vydává fotograf panoramatických krajin Magnus Olafsson první příručku fotografie.

V 30. a 40. letech význam krajinářství ještě vzrostl, díky fotografickým publikacím a přibývajícím výstavám. Autoři byli zaměřeni komerčně, některým z nich však šlo především o vlastenecký podtext, neboť Islandu byla 1918 udělena autonomie pod dánskou korunou, aby se roku 1944 stal nezávislým.

Během okupace Brity za druhé světové války Američané podpořili fotografický trh a posílili tak kulturní vazby mezi USA a Islandem.

Vznik amatérských fotografických společenství po roce 1950, stejně jako užší vztahy se zahraničím, povzbuzovali další výstavy. Významnou roli sehrála i mezinárodní výtvarná hnutí, jako např. abstraktní expresionismus, který měl na vývoj umění na Islandu značný vliv. Přesto uplynul delší čas, než na Island dorazily současné tendence umění z Evropy, proto byl vývoj fotografie velmi pozvolný. Trvalo poměrně dlouho, než fotografie přestala být pouhým komerčním prostředkem k obchodování a získala si své postavení v islandském kulturním životě.

Kreativní Islanděané mají tendenci putovat. Hodně z nich odchází studovat do zahraničí, do míst strategicky umístěných mezi Severní Amerikou a Evropou. Let do Paříže nebo New Yorku je mnohem kratší než cesta autem do Akureyri, druhým největším městem v zemi. Zároveň ale nic nenasvědčuje tomu, že by tlak globalizace, konzumní zlovyky a možnost bleskové komunikace s celým světem oslabily národní vědomí Islanděanů. Rádi se vracejí domů se snahou navázat vizuální dialog s tamějším prostředím a jedinečnou přírodou.

Uchovávají si vědomí minulosti, smysl pro vlastní historii, jazyk a kulturu, ale i tradiční úctu k individualitě a k podpoře těchto „národních cností“ programově využívají nejmodernější komunikační technologie. Mají obdivuhodnou schopnost rychle se adaptovat v nových životních podmínkách, osvojit si nejmodernější techniku a neztrácet přitom ze zřetele, kdo jsou. Sebevědomí jim dovoluje reflektovat své meze s ironickým nadhledem.

4.1 School of Photography

Ljósmyndaskólinn - Reykjavík

Škola fotografie v Reykjavíku (dříve nesla jméno podle zakladatelky **Sigríður (Sissy) Ólafsdóttir** - Sissiana škola fotografie) vznikla v roce 1997 a je v současnosti jedinou školou na Islandu poskytující bakalářské vzdělání v oboru fotografie. V prvním ročníku se studenti učí pracovat s digitální i klasickou technikou a následné zpracování ve fotokom�ře. Získávají základní poznatky o fotografování v teoretické i praktické výuce. Ve druhém ročníku se učí již pokročilejší techniky zpracování obrazu a samostatné práci v ateliéru. Třetí ročník potom napomáhá překlenout hranici mezi školními a volnými pracemi studentů. Ti se věnují svým vlastním projektům. Většinu času věnují tvorbě portfolioů, svých vlastních webových stránek a přípravě na závěrečnou státní zkoušku. Součástí obhajoby závěrečných prací je i výstava otevřená po dobu deseti dnů, kterou může navštívit kdokoli i mimo půdu školy. Na škole vyučuje mnoho významných islandských umělců a fotografů.

Program je strukturován tak, aby se studenti v prvním semestru naučili porozumět především technickým postupům ve fotografii. Žáci nemají přiřazeného konkrétního vyučujícího na celý rok, ale podle toho, jakým tématem se momentálně zabývají. Vždy je přizván odborník na ten který fotografický žánr, ať už se jedná o krajinu, portrét nebo módu.

Studenti také musí platit školné, které činí 600 000 Islandských korun na semestr (cca 40 000Kč). Na Islandu však existují výhodné bezúročné půjčky pro studenty, takže i pro sociálně slabší jedince není studium na Škole fotografie něčím nedosažitelným.

4.2 Iceland Academy of the Arts/

Listaháskóli Íslands – Reykjavík

Islandská akademie umění vznikla roku 1940 a je samostatnou institucí poskytující vysokoškolské vzdělání ve výtvarném umění, divadle, hudbě, designu, architektuře a výtvarné výchově. V tomto smyslu se nedá hovořit přímo o vysoké škole se zaměřením na fotografii. Existuje zde však oddělení „Fine Arts“, kde mají studenti možnost sami si zvolit vyjadřovací médium, v neposlední řadě tedy i fotografii. Typické je pro ně míchání žánrů, jako např. světelné instalace, kombinace fotografie a zvuku, kombinace konceptuálního umění a dokumentu apod.

Role této akademie umění je podpořit progresivní myšlení a stimulovat inovace a vývoj v různých oblastech. Každý rok pořádá výstavy a různé umělecké akce, které jsou otevřené i pro veřejnost. Spolupracuje na projektech v oblasti umění a kultury s institucemi, organizacemi a jednotlivci po celé zemi.

Oddělení výtvarných umění nabízí tříletý program vedoucí k získání titulu BA, během nějž student musí získat minimálně 180 kreditů (ECTS). Program se skládá z předmětů umělecké tvorby (132 ECTS) a teoretických předmětů (48 ECTS). Hlavní důraz je kladen na rozvoj originálních myšlenkových procesů a různých metod pro realizaci nápadů. Studenti se učí, jak správně svoje myšlenky zpracovat, jak je prezentovat a objektivně kriticky poměřovat.

Během prvního roku studia se studenti teprve seznamují s existencí různých výtvarných proudů, tvůrčích metod a technik. Navštěvují teoretické kurzy současného umění a zároveň praktické kurzy fotografie, informatiky, video artu i práce se dřevem a kovem. Ve druhém ročníku si studenti volí z široké škály kurzů a práce ve studiu nabízené různými umělci. Důraz je kladen na aspekt umělecké tvorby, se zaměřením na individuální práci. Studenti pracují samostatně pod vedením profesorů katedry a interními profesionálními umělci. Ve třetím ročníku již pracují samostatně a dostávají prostor dokončit své studium vypracováním bakalářské práce, která se skládá ze závěrečného projektu který si obhájí formou výstavy.

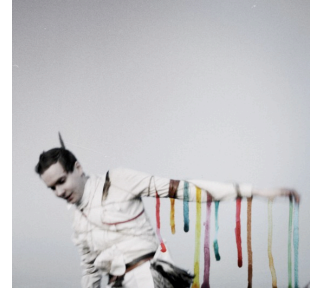
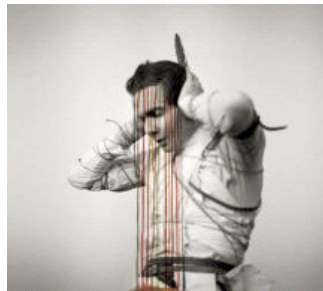
Hlavním jazykem výuky je islandština. Každý rok ale na školu přijíždějí také hostující umělci z celého světa. Je tedy běžné, že výuka probíhá taktéž v anglickém jazyce.

Každý jednotlivec si na začátku semestru volí kurzy, které ho zajímají a ty si následně zapíše. To znamená, že se zapsané kurzy mohou každý rok lišit. V určitém období je nepopulárnější sochařství, poté fotografie a později třeba zase malba, nic neurčuje volbu daného zaměření. Kurz fotografie obvykle probíhá po dobu 4 týdnů, kdy se studenti intenzivně věnují médiu fotografie nebo videa a vyzkouší si jak práci s digitálními přístroji tak s klasickými.

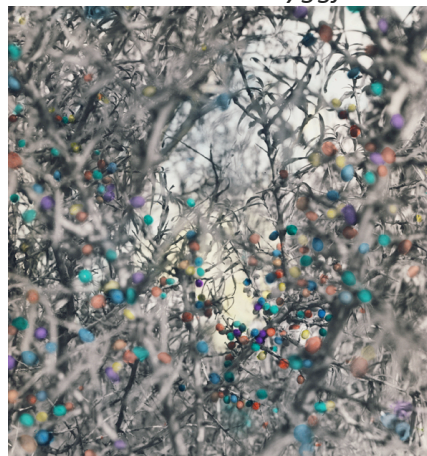
4.2.1 Osobnosti Iceland Academy of the Arts

Mladá talentovaná Islandka **Lilja Birgisdóttir**, narozena roku 1983, studovala fotografii na Královské akademii výtvarných umění v Haagu a na Islandské akademii výtvarných umění, kde získala v 2010 titul bakaláře. Ve svých pracích se zaměřuje jak na umění fotografie, tak i videa. Lilja se zajímá o příběhy jednotlivců a národů a jak jedince formuje kulturní prostředí, v němž žije. Spolupracuje i s různými islandskými hudebními interprety, jako např. Jónsi a jeho album „Go“, fotografovala také ilustrace pro nejnovější album skupiny Amiina. Je také součástí kolektivu editorů islandského art magazínu *Endemi*. V sérii *Sigríður (Sigrid, 2010)*, pózovali Lilje dívky s květinami. Již po prvním shlédnutí ale divák zjistí, že něco není v pořádku. Mají červené tváře, zarudlé oči a napuchlé rty. Fotografované dívky mají totiž alergii. Birgisdóttir se inspirovala starými fotografiemi. Když je prý procházela, všechno bylo tak krásné a dokonalé, až měla pocit, že to ani není skutečné a ženy na fotografiích nikdy nebyly živé. Pokusila se tedy oživit své fotografie právě zmiňovaným okamžikem alergické reakce, kdy víme, že to co je na snímku skutečně existuje. V následujícím souboru s názvem *Tyggjokulur (2010)*, se Lilja tázala dospělých žen a poprosila je, aby ji vyprávěly svůj životní příběh. Zpovědi žen ale byly natolik osobní, že se rozhodla pro abstraktní formu vyjádření daného vyprávění. Při výrobě fotografií využila starší metody kolorování, kdy nanášela olejové barvy na matný fotografický papír. Jedna z fotografií tohoto souboru nese název *Gumballs*. Je to název hry, kterou hrála Thora, jedna z žen. Když byla ještě malá a rodiče byli chudí, hrály si se sestrou na obchod a prodávaly bobule jako žvýkačky.

Jónsi

Tyggjokulur

Sigríður

5 DÁNSKO

Kultura Dánska má některé obecné charakteristiky často spojované s dánskou společností a její kulturou každodenního života. Skromnost, přesnost, ale především rovnoprávnost mužů a žen jsou důležité aspekty dánského způsobu života. V Dánsku kultura a umění prosperuje v důsledku poměrně vysokého množství vládních prostředků které dostává, z nichž většina je spravována místními orgány, které se snaží zapojit své občany do rozhodování o získaných zdrojích přímo. Díky systému grantů se jsou dánští umělci schopni věnovat svojí práci stejně jako muzea, divadla a filmové ústavy přijímající státní podporu.

Fotografie v Dánsku se vyvinula ze silné účasti a zájmu v počátcích umění roku 1839. Průkopníci jako Mads Alstrup a Georg Emil Hansen vydláždili cestu pro rychle rostoucí řemeslo během poslední poloviny 19. století a oba umělečtí a reportážní fotografové učinili mezinárodně uznávané příspěvky. Ačkoliv si Dánsko jen pomalu zvykalo na přijetí fotografie jako umělecké formy, dánští fotografové byli více aktivní a účastnili se klíčových výstav po celém světě.

Jeden z nejznámějších fotografů, kteří fotografovali v dobách daguerrotypie, je Georg Emil Hansen (1833-1891) z Næstved. Otevřel si své vlastní fotografické studio v Kodani a stal se jedním z nejuznávanějších fotografů své doby. Mezi jeho zákazníky patřila i dánská královská rodina. Vynikal také ve využívání nových technik. Byl první, kdo dělal celoplošné zvětšeniny portrétů na papír za což následně získal ocenění na výstavě v Londýně (1862) a Berlíně (1865).

Od 90tých let 19. století nastává velký rozmach reportážní fotografie. Dánské noviny začaly vycházet doplněné o fotografie a díky tomu vznikají i nové reportážní skupiny. Za příklad byla brána mezinárodní fotografická skupina Magnum Photo založená ve Francii. Podle tohoto vzoru založili Jesper Hom, Gregers Nielsen a další svoji asociaci nazvanou Delta Photos, společnost zaměřenou na podporu reportážní fotografie. Skupina Delta foto byla rozpuštěna v roce 1972. Také Dánský svaz reportážních fotografů se prohlásil za první světovou organizaci novinářských fotografů a dnes má již více než 800 členů.

Díky rostoucí dostupnosti jednoduchých fotografických technik získala amatérské fotografie na počátku 20. století na popularitě. Od roku 1890 začalo nakladatelství Detroit používat techniku fotochromu, založenou na chromolitografii. Tato technika jim

umožňovala produkovat velké množství barevných pohlednic. Vlastnictví fotografie tedy přestává být výhradou pouze úzké skupiny lidí.

S příchodem fotografických spolků jako např. Danske Kamera Piktorialister ve 30. letech, vzrostl tlak ze strany aktivistů na pojmání fotografie jako umělecké formy. Ve skutečnosti hnutí pokračovalo přímo až do 70tých let 20. stol. V roce 1973 se v Kodani otevírá Galleriet for Creativ Fotografi (Galerie pro tvůrčí fotografii) a následuje Image gallery v Aarhus, která povzbudila experimentální fotografy. Opomenuta by neměla zůstat ani kulturní instituce Brandt (dříve Brandt Klædefabrik) v Odense, založená v roce 1987 a pojmenována po svém zakladateli. Ta se nachází ve starých průmyslových budovách a stala se prvním dánským mezinárodním centrem umění a kultury. Jako státem schválená instituce se zaměřením na fotografii vlastní fotografie významných dánských i mezinárodních autorů od druhé světové války až po současnost.

V roce 1990, poté, co se Per Bak Hansen stal členem pedagogického sboru na Královské akademii v Kodani, bylo jasné, že je fotografie definitivně uznána jako forma umění. Jako důkaz se v říjnu 2004 studenti a absolventi úplně poprvé prezentovali své fotografie na výstavě v galerii Asbæk pod společným názvem "et blik på portrættet" ("Pohled na portrét"). Nově vzniká i v současné době neprestížnější fotografická soutěž v Dánsku The Fogtdal Photographers Awards. Ta byla založena roku 2004 dánským vydavatelem Perem Fogtdalem. První místo je oceněné částkou 250 000 DKK a pět dalších získá cestovní grant ve výši 50 000 DKK. Vítězové jsou potom každý rok prezentováni na výstavě ve Fotografickém centru v Kodani. V roce 2008 cenu získal např. Morten Bo, dánský fotograf a zakladatel školy fotografie Fatamorgana.

4.1 The Royal Danish Academy of Fine Arts, Schools of Visual Arts/

Det Kongelige Danske Kunstakademi – Kodaň

Dánská královská akademie je nejstarší a nejznámější institucí vyššího vzdělání v Dánsku, kde jsou umění a výzkum v rámci teoretické a technologické oblasti skloubeny dohromady. Škola je pod správou Dánského ministerstva kultury, současně je tedy i nejlépe

financovanou školou v Dánsku. Akademie je rozdělena do několika fakult, jednou z nich je i Fakulta vizuálního umění, která má tradici již více než 250 let. Ta se ještě dále dělí na několik oddělení. Pro nás je důležité především oddělení Média a umění, které se zaměřuje na výuku, výzkum a uměleckou produkci založenou na několika technologických médiích: počítače, fotografie, film, video.

System časového rozdělení studia funguje jinak než u nás. Studenti nejdříve nastoupí na dvouleté základní studium a po úspěšném zakončení postupují teprve dále do třetího, postgraduálního ročníku. Ambicí základního studia, které je rozděleno do dvou let, je získat vhled do všech různých médií, pochopit myšlenky současného umění a poskytnout nezaujatou, svobodnou příležitost pro studenty pracovat samostatně, v rámci jakékoli umělecké kategorie. V případě, že má student průběžně dobré výsledky, může nastoupit do třetího, postgraduálního roku studia. Měl by mít již dostatečné teoretické i praktické znalosti. Po dobu jednoho roku pracuje na své závěrečné práci, kterou má možnost konzultovat se svými profesory. Tu předloží na konci svého studia a po úspěšném složení zkoušky získá bakalářský titul. Studenti potom mohou pokračovat dále ve studiu v již standardně nastaveném programu dvouletého magisterského studia, kde se jim dostane většího prostoru pro svou vlastní tvorbu. Souvislosti umění z 90.let poskytují překvapivě dobrý základ nového typu vzdělávání teorie i praxe, kde role umělce a uměleckého díla ve vztahu k umělecké instituci a společnosti obecně, jsou analyzovány a diskutovány. S přehledem o dějinách umění společně se znalostí formálních pravidel snímku studentovi umožňuje koncipovat jeho osobní umělecký projekt přesným a precizním způsobem.

4.1.1 Osobnosti The Royal Danish Academy of Fine Arts

Per Bak Jensen, narozen roku 1949, je jedním z vůdčích dánských uměleckých fotografů a průkopník moderní krajinářské fotografie. Poté, co se oženil se Susanne Høj, dcerou fotografa Ebbeho Høje, se dal na studium fotografie na Královské akademii umění v Kodani. Jeho pusté obrazy přírody nebo průmyslových částí většinou předávají téměř metafyzický dojem. Každý záběr je pečlivě zvolen, citlivě nasvícený a maximálně přesně exponovaný. Fotografie nejsou nikdy počítačově ani jinak manipulované - představuje je tak, jak byly

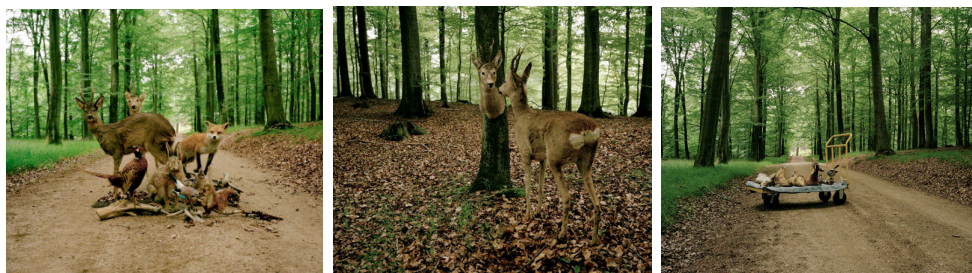
pořízeny. Svou kariéru odstartoval s výstavou nazvanou *The Enigmatic City (Tajemné město)* v Gari Gallery v Copenhagenu v r. 1988 a souběžně s ní vydal tuto sérii fotografií i v knižní podobě. Jednalo se o černobílé fotografie, pořízené velkoformátovým aparátem, zabírající městské parky, hřbitovy a prostory kolem muzeí a památníků. Pro Jensenovy fotografie je typický tzv. „mystický realismus“. Odstranil realismus odhalující nereálnost ve střetu s každodenním životem. Pak dále pokračuje ve své tvorbě stejnou cestou a tvoří čím dál větší zvětšeniny svých fotografií. Ty samé fotografie jsou zpracovány i v knižní podobě, ale už zdaleka nemají takový efekt, jako když byly prezentovány v plné velikosti. To platí zejména pro výstavu *The Elevated Railway Project (Nadzemní dráhy)*, který byl zároveň i jeho prvním krokem do barevné fotografie. Vybírá si místa, která nejsou běžně považována za zajímavá. Ať už černobílé nebo barevné, působí Jensenovy fotografie vyváženým a fascinujícím dojmem.

The Elevated Railway

Dánská fotografka **Lykke Andersen**, narozena 1974, vystudovala fotografii na Dánské královské akademii umění. Ve svých fotografiích se Lykke nesnaží zobrazit realitu. Fotografie jí slouží pouze jako prostředek k vyvolání pozornosti a myšlenek o tom, jak je svět v dnešní době vyobrazen. Ústřední témata Andersen se v její tvorbě často opakují. Na jedné straně destabilizace fotografického obrazu, na druhé straně napětí mezi současnou fyzickou a psychickou existencí. Příklad můžeme nalézt v souboru "modelovaných obrazů" *Reconstruction (Rekonstrukce, 2004)*, kde si nejprve vytváří trojrozměrné modely, které následně komponuje do fotografií. Andersenová nemaskuje prvky konstrukcí, trojrozměrnost modelů je přirozeně viditelná. My jsme posléze nuceni tento prostor přijmout. Ovšem ne jako zobrazení fyzické skutečnosti, ale spíše jako reprodukci či rekonstrukci jinak neexistujícího místa.

Jednou z jejích posledních prací je soubor *In the Deep Forest* (V hlubokém lese, 2006), který je její nejcharakterističtější prací točící se kolem přírody. Série je vytvořena z fotografií pořízených na cestě po Sibiři a část obrazů jsou panoramata ze Zoologického muzea. Již sám titul naznačuje ironickou nadsázku a distancovaný postoj vůči přírodě. Ve svých fotografiích stimuluje naše očekávání v to co vidíme a dobře známe. Díky komponování umělého a přirozeného, toho, co je skutečné a co je vytvořené postprodukčně, je hranice mezi skutečným a neskutečným zastřena.

*In the Deep Forest**Reconstruction*

4.2 FATAMORGANA The Danish School of Art Photography/

Fatamorgana den danske skole for kunst fotografering – Kodaň

Fatamorgana, dánská škola umělecké fotografie, poskytuje vzdělání v oblasti umělecké a reportážní fotografie. Přestože škola nemá status oficiální vysoké školy, od jejího vzniku na jaře roku 1989 poskytla vzdělání mnoha uměleckým a dokumentárním fotografům a tím si v dánské fotografii získala své jméno. Rozvojový fond dánského ministerstva kultury vyčlenil velký dar pro Fatamorganu a fotograf a ředitel ústavu Morten Bo dostal čestné uznání za jeho aktivní přínos fotografii.

Vzdělávání staví na motivaci studenta a touze po experimentování. Pouze prostřednictvím motivace jsme schopni těžit ze studia a jen skrze naše vlastní zkušenosti se stáváme moudřejšími. Excellence je dosaženo jen díky opakovaným cvičením a sebeúcta je založena na poznání, že jsme něco vytvořili sami. S ohledem na individuální potřeby a postoje škola podporuje studenty, aby experimentovali a podporuje jejich schopnost činit rozhodnutí a také za ně převzít odpovědnost. Škola podporuje studenty, aby se osvobodili od svých vlastních předpojatých představ a od očekávání druhých, a s předvídatelností a samozřejmostí oživila svoji práci a projeví tím tak úctu k fotografii jako médium.

Školní dílny jsou k dispozici nepřetržitě 24 hodin denně. Lidé se stejnými zájmy se zde mohou potkávat, vyměňovat si své cenné zkušenosti a rady.

Studium na Fatamorgáně je možno brát jako přípravu pro studenty, kteří by chtěli dále pokračovat na Akademii výtvarných umění nebo na jiné zahraniční škole, kde je konkurence často velmi vysoká. Pro některé se může stát startovní čarou pro jejich profesionální kariéru dokumentárního či výtvarného fotografa.

Škola nabízí dva kurzy – jarní semestr od února do června a podzimní od září do ledna. Na jeden rok připadá 40 týdnů, z čehož je výuce věnováno celkem 32 týdnů. Výška školného na jeden rok činí 50 000 DKK (cca 163 300 Kč).

Studenti se v průběhu studia setkají se všemi žánry fotografie: reportáž, portrétní, aranžovaná i inscenovaná fotografie. Jednotlivé úkoly končí malou prezentací a hodnocením, každý za sebe by měl ke svému dílu přistupovat kriticky. Nejdříve však autor nechá promluvit ostatní, vyslechne jejich komentáře a připomínky a teprve poté sám podá vysvětlení. Cílem tohoto "cvičení" je zjistit, zda jsou fotografie schopny mluvit samy za sebe.

Během semestru ve škole přednáší i několik hostujících fotografů z různých odvětví fotografie, po zbytek roku je jediným stálým přednášejícím Morten Bo. Jednou za týden je v temné komoře i foto studiu přítomen technik, který je po ruce všem, kteří potřebují odbornou radu nebo pomoc.

Každý semestr škola pořádá sérii celodenních zasedání, kde je pozváno několik fotografů z praxe, kteří jak přednášejí, tak poskytují individuální konzultace. Tyto schůzky jsou více formální než běžné konzultace, studenti tedy předvádějí jen ucelené práce.

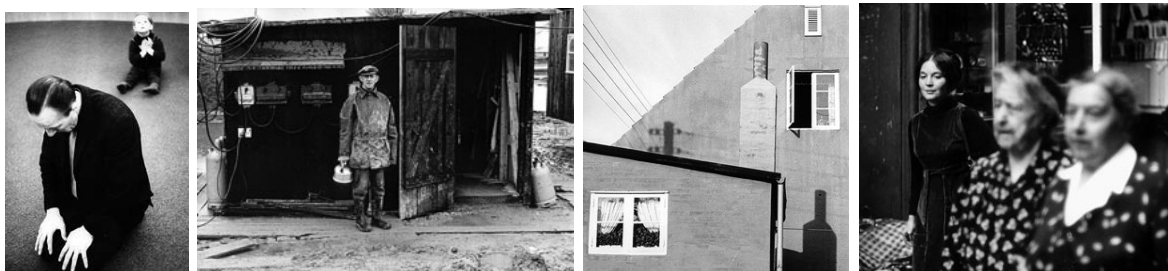
Ti, kteří mají zájem pokračovat do dalšího semestru, mohou již pracovat na projektech dle vlastního výběru. V prvním semestru studenti pracují na jednodušších projektech, které jsou spíše jen jako „hrubé návrhy“. Oproti tomu jim druhý a třetí semestr poskytuje více prostoru a umožňuje se zamýšlet se a jít více do hloubky daného tématu.

Absolventské výstavy se konají v různých galeriích jako např. v Krebsen gallery, Gallopperiet Gallery, nebo v některém menším výstavním prostoru. Všem bývalým studentům je nabízena vlastní domovská stránka v katalogu umělců, kde mohou zveřejnit svou adresu, životopis a ukázkové fotografie. V případě, že někdo hledá konkrétního fotografa nebo projekt, může ho najít na stránkách www.schoolartphoto.com.

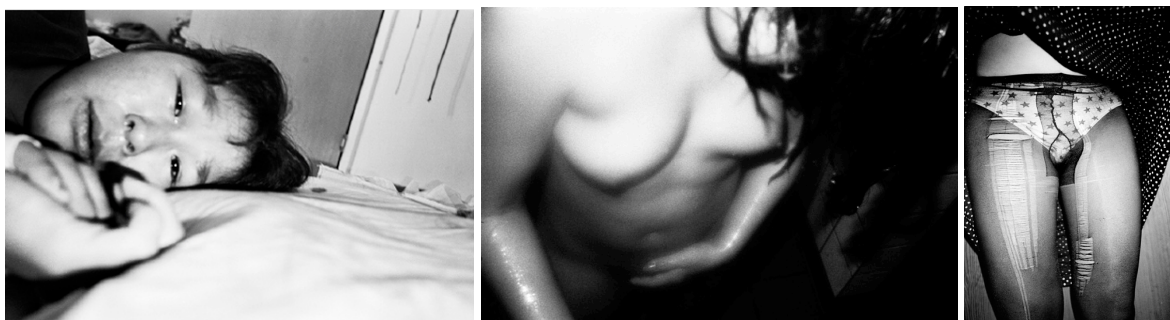
4.2.1 Osobnosti Fatamorgana, The Danish School of Art Photogrphay

Morten Bo Je dánský fotograf narozený roku 1945, který se specializuje na dokumentární tvorbu se sociálními dopady. Získal dotaci od Dánské nadace umění, aby mohl cestovat po Dánsku a dokumentovat život tamějších obyvatel. Ve svých fotografiích se často soustředí na lhostejnost společnosti vůči sociálně znevýhodněným třídám a chudobě, ale nejen to. Přibližuje život Dánů v různých oblastech i sociálních vrstvách, všude tam, kde se odehrává každodenní život. Z fotografií, které tvořil po dobu 8 měsíců, posléze poskládal publikaci pod názvem *På landet (V zemi)* s doprovodným textem od Erika Jensena Aalbaeka. S těmito fotografiemi se v roce 1970 a 1980 účastnil i několika putovních výstav. Ty vzbudily velký zájem a často byly označovány za kontroverzní. Během let 1967 až 1972 byl také členem skupiny Delta Photos – dánské obměně mezinárodní skupiny Magnum Photos. Později, v roce 1980, se obrací více k abstraktní fotografii, založené na kontrastech světla, stínu a různých obrysů. V souladu s jeho zájmem podporovat výtvarné umění, zakládá 1989 Fatamorganu, dánskou školu umělecké fotografie. Zatím největší výstava jeho experimentálních fotografií se konala roku 1990 v Round Tower v Dánsku.

På landet

Jedním z absolventů Fatamorgany je fotograf **Jacob Aue Sobol** narozený roku 1976. Jeho první kniha *Sabine* (1994 – 1995) představuje sugestivní fotografie s jeho grónskou přítelkyní, situované v zapadlé vesnici, kde žil. V létě roku 2005 Jacob cestoval s filmovým štábem do Guatemaly, aby zachytil dokument o malé dívce Mayského původu a její první cestě k moři. Zanedlouho se do Guatemaly vrátil znova, jeden měsíc zde žil spolu s tamními obyvateli a pokoušel se zachytit jak žijí. Se sérii o guatemalské rodině Gomez Brito z Quiché vyhrál v roce 2005 cenu World Press Photo v kategorii “Každodenní životní příběhy”. Další soubor fotografií Jacoba Auera Sobola *I, Tokyo* (*Já, Tokyo 2006 - 2008*), byl vydán pod stejným názvem i knižně. Oceňována je především citlivost jeho přístupu která prosvěcuje práci a vyzdvihuje ho jako jednoho z nové generace nadaných fotografů. Nebezpečí a erotika prosakuje skrz jeho obrazy, aniž by působili lacině nebo jako kliše. Díky tomu, že v Tokiu dva roky žil, nejsou jeho fotografie pouhým povrchním shrnutím, nýbrž nám ukazují, jaký je tamní život ve skutečnosti.

*Sabine**I, Tokyo*

ZÁVĚR

Již od nepaměti mají lidé potřebu se vyjádřit, a to buď prostřednictvím jazyka nebo jejich vizí. Ty, které příliš nebaví nebo nezajímají technické obory, mají možnost vyniknout na uměleckých školách. Takové školy mají za úkol uvolnit potlačenou a nevyužitou energii studentů a osvobodit jejich fantazii.

Jít studovat na některou ze zmíněných škol není v dnešní době vůbec nereálné. Existuje několik programů, v rámci kterých student dostane většinu potřebných informací včetně finanční podpory. Výběr je poměrně široký od programů jako Erasmus, Freemover nebo speciálně na Skandinávii zaměřené programy Nordplus nebo Sokrates.

Není ojedinělé, že studenti nebo profesori ze severu vyjíždí studovat do České republiky a naopak. Jeden z prvních Čechů, který vyjel do Skandinávie za vzděláním, byl pedagog FAMU Pavel Štecha. Ten v roce 1984 studoval na Aalto univerzitě umění a designu v Helsinkách, která byla zároveň první školou, která umožňovala studentům výměnné pobyty. Později v letech 1985 a 1986 zde studuje dnes již známý fotograf Jan Pohribný, jehož tamní pobyt má pro něj určující význam dodnes.

V každém případě je pro každého studenta přínosem poznání jiných kultur, tradic, rozdílných náhledů a přístupů k práci. Zvýšením povědomí o tvorbě druhých, posílí svou inspiraci a tvořivost. Nové prostředí, kolektiv a často i jiný styl výuky může každého studenta inspirovat a pomoci se realizovat ve své tvorbě. Využití fotografie v oblasti technické, reklamní, zpravodajské a v neposlední řadě i umělecké a estetické je nesporné a často nenahraditelné. Vývoj jde stále kupředu, proto zde stejně jako kdekoli jinde platí – kdo chvíli stál, již stojí opodál...

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- Helena, Kadečková. Dějiny Islandu, 2002
ISBN: 80-7106-408-4

SEZNAM ELEKTRONICKÝCH ZDROJŮ

http://cs.wikipedia.org/wiki/Historie_norské_fotografie
http://en.wikipedia.org/wiki/Photography_in_Denmark
http://en.wikipedia.org/wiki/Culture_of_Denmark
http://www.kunstakademiet.dk/images/uploads/CreativeStudiesInArt_FCE26.pdf
<http://studyindenmark.dk/institutions/university-level-institutions-of-fine-and-performing-arts-design-and-architecture>
http://en.wikipedia.org/wiki/Culture_of_norway
http://en.wikipedia.org/wiki/Jante_Law
<http://www.severskelisty.cz/kultura/kult0263.htm>
<http://www.langhansgalerie.cz/cz/vystavy-detail.php?vid=93>
http://en.wikipedia.org/wiki/Fogtdal_Phographers_Award
http://en.wikipedia.org/wiki/Culture_of_Iceland
<http://english.lhi.is/about-the-academy/>
<http://english.lhi.is/programmes/department-of-fine-arts/programmes/>
<http://sites.google.com/site/prittsel/daguerre>
<http://sites.google.com/site/prittsel/1850-1900>
<http://www.baraljos.is/>
http://www.khib.no/index.php/khib_en/About-KHiB/Bergen-National-Academy-of-the-Arts
<http://www.renjaleino.com/texts.htm>
http://en.wikipedia.org/wiki/The_Helsinki_School#Artists_from_The_Helsinki_School
<http://www.culturebase.net/artist.php?735>
<http://en.fotografiska.eu/>
http://www.turku2011.fi/en/turku2011-magazine/finnish-life-contemporary-art-photography_fi

<http://www.agencevu.com/photographers/photographer.php?id=150>

<http://arts.jrank.org/pages/10753/Iceland.html>

<http://icpa-photo.com/section/135885.html>

http://www.pluto.no/kulturspeilet/faste/art/tandberg_vibeke04.html

<http://www.hippolyte.fi/taiteilijat/esittely/catalogueleino.pdf>

http://www.gerhardsengerner.com/Artists/vt_works05.htm

<http://www.artlimited.net/news/en/4953472>

http://en.wikipedia.org/wiki/Fogtdal_Phographers_Award

http://www.photography.dk/read_more_fogtdal.html

<http://www.imaginefx.com/02287754331729520657/fredrik-Ödman.html>

<http://nle.no/en/home/>

[http://www.nyartsmagazine.com/index.php?Itemid=698&id=2305&option=com_content
&task=view](http://www.nyartsmagazine.com/index.php?Itemid=698&id=2305&option=com_content&task=view)

<http://www.brandts.dk/>

[http://www.artandeducation.net/announcement/professor-in-photography-position-is-
available-at-bergen-national-academy-of-the-arts/](http://www.artandeducation.net/announcement/professor-in-photography-position-is-available-at-bergen-national-academy-of-the-arts/)

<http://www.utata.org/salon/20695.php>

<http://www.folkehogskole.no/>

http://en.wikipedia.org/wiki/Per_Bak_Jensen

<http://www.plgallery.dk/default.asp?Doc=192>

<http://vb.kuopio.fi/index.php?id=29>

<http://www.artlimited.net/news/en/4953472>

<http://www.ethesis.net/finland/finland.htm>

http://fi.wikipedia.org/wiki/Suomalainen_valokuva

SEZNAM AUTORŮ

Anders Petersen - <http://www.anderspetersen.se/>

Arno Rafael Minkkinen - <http://www.arno-rafael-minkkinen.com/>

Bernt Eide - <http://www.bernteide.no/>

Frederik Ödman - <http://www.fredrikodman.com/>

Heli Rekula

Ida Borg - <http://www.idaborg.com/>

Ikka Halso - <http://ilkka.halso.net/>

Jacob Aue Sobol - <http://www.auesobol.dk/>

Jari Silomäki - <http://www.jarisilomaki.com/>

John Stenersen – <http://www.tringa.no>

Jyrki Parantainen

Lilja Birgisdóttir

Lykke Andersen - <http://www.lykkeandersen.dk/>

Morten Bo - <http://www.mortenbo.com/>

Pekka Turunen

Per Bak Jensen

Per Christian Brown - <http://www.perchristianbrown.com/index.html>

Renja Leino - <http://www.renjaleino.com/>

Susanna Majuri

Tuija Lindstrom

Veli Granö - <http://www.veligrano.info/>

Vibeke Tandberg - <http://vibeke-tandberg.inamarr.com/>

SEZNAM ŠKOL

The Aalto University - School of Art and Design/ Taideteollinen korkeakoulu – Helsinki

<http://www.taik.fi/>

Lahti University of Applied Sciences/ Lahden Ammattikorkeakoulu – Lahti

<http://www.lamk.fi/>

Turku University of Applied Sciences/ Turun Ammattikorkeakoulu – Turku

<http://www.tuas.fi/>

University of Gothenburg/ Göteborgs universitet – Gothenburg

<http://www.hff.gu.se/>

Bergen National Academy of the Arts/ Kunsthøgskolen i Bergen – Bergen

<http://www.khib.no/>

Oslo University College/ Høgskolen i Oslo – Oslo

<http://www.hio.no/>

Norwegian Folk High Schools/ Folkehøgskole – Norsko

<http://www.folkehogskole.no/>

School of Photography/ Ljósmyndaskólinn – Reykjavík

<http://www.ljosmyndaskolinn.is/index.html>

Iceland Academy of the Arts/ Listaháskóli Íslands – Reykjavík

<http://english.lhi.is/>

The Royal Danish Academy of Fine Arts, Schools of Visual Arts/

Det Kongelige Danske Kunstakademi – Kodaň

<http://www.kunstakademiet.dk/>

FATAMORGANA The Danish School of Art Photography/

Fatamorgana den danske skole for kunst fotografering – Kodaň

<http://www.schoolartphoto.com/>

